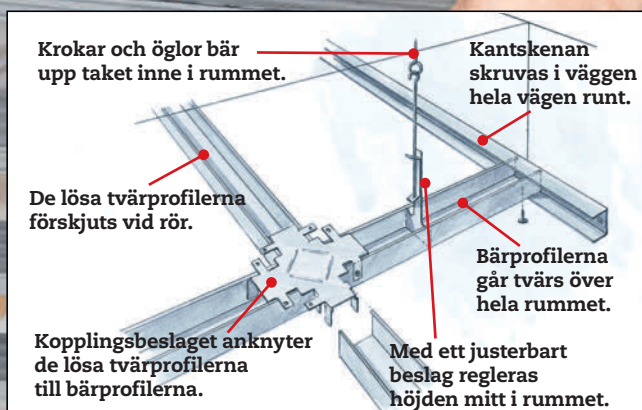

Sänk taket och dölj tekniken

Taket av gips och stål justeras lätt och exakt

Det försänkta gipsskivetak skruvas på ett skelett av stålprofiler. De väger bara hälften så mycket som träreglar, de är alldeles raka och kan justeras in med millimeterprecision.

Systemet skiljer sig på det sättet att alla profiler ligger i samma plan, men mycket av arbetet kan utan vidare överföras till andra system. Det gäller t.ex. att man först sätter upp en kantskena på väggarna runt om där taket skall sitta.

Tvårs över rummet lägger man sedan bärprofiler med ett inbördes avstånd som passar till de gipsskivor, som senare skall skruvas fast i kanterna och i alla profilerna.

Mellan bärprofilerna sätts en rad tvärprofiler. De sträcker sig ofta över hela rummets bredd, men här är de delade så att hela stålskelettet ligger i samma plan.

Mitt i rummet kan skelettet sjunka, och därför förankras det i det riktiga taket med beslag som kan justeras i höjdled.

När du sänker taket i ditt kök slipper du en massa rör och kablar och döljer skavanker samtidigt som du gör rummet mer harmoniskt.

I utrymmet ovanför det sänkta taket döljs kablar och rör, hål och sprickor, sådant som det annars kan vara nästan omöjligt att gömma.

Gör Det Själv

SVÄRHETSGRAD:

De enskilda momenten är inte så svåra, men hela projektet kräver planering, överblick och noggrannhet.

TIDSÅTGÅNG:

3–7 dagar. Beräkna också tid för färg och spackel att torka.

PRISBILD:

Cirka 170 kronor per m² för stålskelett och gipsskivor.

Glöm allt om gamla tunga träreglar när du funderar på att sänka taket i köket eller vardagsrummet. Nu är det lätta profiler av stål som gäller.

Stålprofilerna är utmärkta därför att de är så lätta att du kan arbeta med dem på egen hand och för att du kan sänka taket precis så mycket som du själv vill. Du är alltså inte beroende av att såga till mängder av små träreglar och använda dem som stöttor. Och ett sänkt tak kan vara både vackert och praktiskt.

Det kan vara vackert därför att ett högt tak, som passar bra i ett stort vardagsrum, kan få ett litet rum att se trångt ut och ge det fel proportioner. Och i stället för ett mörkt trätak kan man bygga upp ett sänkt tak med släta gipsskivor som man målar vita.

Sänkta tak är också praktiska därför att de kan dölja massor av ful teknik: vattenrör, kablar, transformatorer osv. För att nu inte tala om alla hål och sprickor i takputsen eller nivåskillnader som uppstått när man rivit ner en vägg mellan två rum.

Till och med ljud kan gömmas ovanför ett sänkt tak. Om man sätter upp flera lager gipsskivor och fyller tomrummet ovanför med mineralull dämpas det buller som annars lätt kan tränga ner från våningen ovanför.

BESTÄMMELSER

Om du installerar kopplingsdosor, transformatorer till takspots och liknande ovanför det sänkta taket skall du installera en lucka så att du lätt kan komma åt de dolda sakerna.

Skelettet sätts upp

Kantskenorna kan du skuva i väggen så snart du vet hur högt taket skall sitta.

Därefter måste du planera hela skelettet i detalj. Bärprofilerna skall nämligen sitta så att gipsskivornas långsidor kan skivas i dem, och tvärprofilerna skall inte bara sitta med 30 cm mellanrum utan också så att gipsskivornas kortsidor får stöd av dem.

Samtidigt skall du tänka på att skivorna vid väggen bör skäras till så att den breda försänkningen försvinner och att profilerna inte får kollidera med rör, ledningar och spots. Du måste alltså redan nu bestämma hur varenda gipsskiva skall placeras.

1 Du kan rita upp för kantskenan med hjälp av ett vanligt vattenpass, men det är mycket enklare att rita upp den vågräta linjen på alla väggarna runt hela rummet med ett laservattenpass.

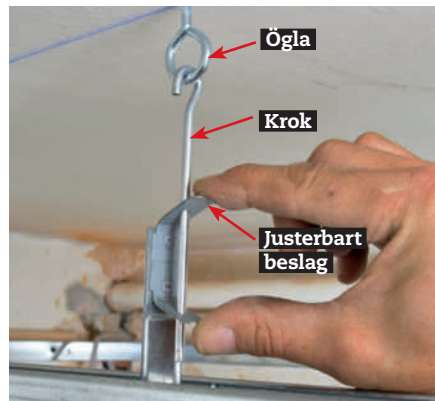
2 Kantskenan skruvas fast – med gipsskruvar om väggen är av trä. I murade väggar måste du hitta en annan fästmetod. Spikpluggar brukar vara en bra och snabb lösning.

4 Så skruvar du upp en ögla i varje fästpunkt – här har du glädje av de kritstreck du drog upp. Sätt en ögla på ungefär var 60:e cm. Undvik att sätta någon där tvärprofilerna korsar varandra.

5 Bärprofilerna sågas till och läggs upp i kantskenan där de fästs med självborrande skruvar. De sätts var 120:e cm, mätt från mitten av profilerna så att skivorna kan skruvas fast på alla långsidor.

6 Upphängningen fästs i bärprofilerna. Genom att klämma ihop de två vingarna kan du justera beslaget så att stålprofilerna i rummet hamnar på samma höjd som kantskenan.

VERKTYG

Ett djupstopp för gipsskivor på skruvdragaren bör du alltid använda. Då kan du skuva med full kraft, för bitsen släpper själv skruven när den är inne – och innan skallen bryter igenom papperet. För en billig penning kan du få en skruvdragare som för fram skruvarna på band.

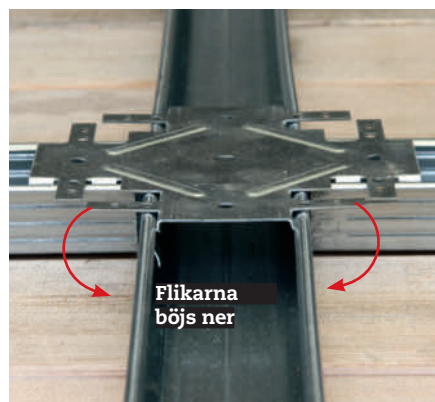
TIPS

En skivhiss kan hyras till ett ganska lågt pris, och underlättar verkligen arbetet mycket. Resultatet blir desutom bättre därför att du kan placera in skivan exakt rätt och sedan i lugn och ro skruva fast den.

8 Tvärprofilerna klickas på plats i kopplingsbeslagen. De passar till skivbredden, men ut mot väggarna måste de kortas av med en plåtsax (eller en bågfil, men det tar längre tid).

9 Flikarna i kopplingsbeslagen böjs ned omkring bärprofiler och tvärprofiler sedan dessa klickats på plats i beslaget.

3 Och nu måste du tänka! Nu skall du bestämma hur skivorna skall sitta, så att profilerna inte kommer i vägen för kablar, rör osv. I taket ritas du med kritsnöre upp var bärreglarna skall sitta.

7 Kopplingsbeslagen trycks på plats i bärprofilerna på var 30:e cm. Om de är i vägen för t.ex. takspots kan du sätta upp en extra tvärprofil och förskjuta dem så att avståndet blir högst 30 cm.

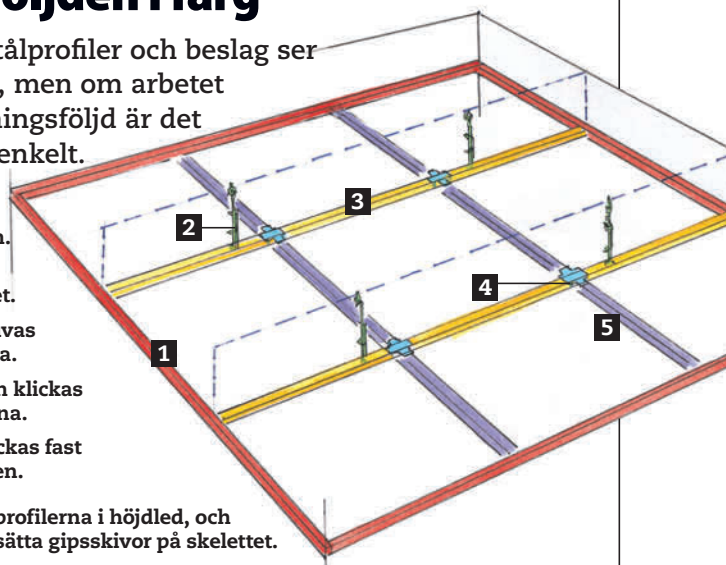

10 Hela skelettet kopplas ihop med självborrande skruvar genom de nedböjda flikarna. Sedan är skelettet klart för skivorna.

Ordningsföljden i färg

Systemet med stålprofiler och beslag ser oöverskådligt ut, men om arbetet utförs i rätt ordningsföljd är det faktiskt mycket enkelt.

- 1** Kantskenan skruvas på väggen.
- 2** Upphängningarna skruvas upp i taket.
- 3** Bärprofilerna skruvas fast i kantskenorna.
- 4** Kopplingsbeslagen klickas fast på bärprofilerna.
- 5** Tvärprofilerna klickas fast i kopplingsbeslagen.

Slutligen justeras bärprofilerna i höjdlöd, och sedan är det dags att sätta gipsskivor på skelettet.

Skivhissen håller gipsskivan på plats medan du skruvar fast den i underlaget.

VIKTIGT

Pressa inte upp skivan för hårt mot skelettet – då är risken stor att bärprofilerna tappar greppet i de öglor de hänger i.

Skivorna sätts upp

Om det sänkta taket skall minska bullret sätter du upp två eller tre lager gipsskivor och mineralull på stålskelettet, men annars räcker det med ett lager skivor.

Innan du sätter upp skivorna fasar du av för spackling på de kortsidor som skall sitta intill varandra och du markerar också var de täcker en tvärprofil, så att du sedan vet var du skall skruva.

Börja alltid med en skiva mitt i rummet – den kan nämligen sättas upp hel så att alla kanter ligger mitt på en profil. Då har du den att utgå ifrån när övriga skivor skall placeras ut, och när du kommer till skivorna längs väggen är det enkelt att skära till dem.

1 Kanterna på gipsskivornas kortsidor avfasas innan du sätter upp skivorna, så att du kan spackla skarvarna. Du kan idag få skivor där alla kanter är försänkta för spackling.

TIPS: Sätt ett finger under tumstocken vid kanten av skivan och håll pennan mot änden på den – då är det lätt att dra streck!

2 Dra ett blyertsstreck för varje tvärprofil (använd inte tusch eller kulspets som tränger igenom färgen!). När skivorna väl är uppsatta är det hopplöst att gissa sig till var skruvarna skall sitta!

4 Hjälpklossar på bärprofilen gör det enklare att sätta upp den första raden skivor exakt på plats. Kanterna på långsidorna pressas tätt ihop, kanterna på kortsidorna sätts med 3–4 mm mellanrum.

5 De yttersta skivorna anpassas till väggen – och samtidigt får du bort de försänkningar mot väggen som är så svåra att spackla. Skär till skivorna så att det blir 3–4 mm luft i fogen mot väggen.

6 Skivorna skärs till från framsidan med en hobbykniv som dras längs en metallskena e.dyl. Snittet skall bara gå 1–2 mm ner i gipset. Skivorna ligger här på två långa regler utlagda på bockar.

Taket spacklas

1 Alla fogar spacklas och armeras med pappersremсор, och alla skruvskallar spacklas över. Fogarna spacklas flera gånger och får torka mellan varje spackling – se teckningen.

2 Efter sista spacklingen slipas taket med slippapper korn 100 eller finare. Mellan två spacklingar är det bra att skrapa bort överflödigt spackel med spackeln så att det blir enklare att fortsätta.

3 Fogen mellan tak och vägg tätas med akrylfog när slipningen är helt klar (akrylfog och slippapper är inte så goda vänner). Därefter är taket klart att målas och ev. armeras med glasfilt.

3 Sätt först upp en hel skiva mitt i taket där den inte behöver anpassas till väggen, utan kan placeras exakt mitt på bär- och tvärprofiler. I kanterna skruvar du var 20:e centimeter, i tvärprofilerna var 30:e centimeter.

7 Skivan knäcks och kartongen på baksidan skärs upp. Det enklaste är ofta att ha flera skivor liggande och att dra fram den översta så att den knäcks mot kanten på skivan under.

MATERIAL

Gipsskivorna är 120 x 240 cm med försänkning för spackling på långsidorna. Du kan också välja 90 cm breda gipsskivor som är lättare att hantera och som finns med försänkning längs alla kanter och som därför är lättare att spackla. Med smala skivor skall tvärprofilerna vara 84 cm.

DETTA HAR VI ANVÄNT

Material

- Regelsystem
- Gipsskivor (med skruvar till 1 lager gips)
- Gipsbaserat spackel och pappersremsa

Skivorna fogas med gips och papper

Genom att foga skivorna med gipsspackel och papper binder du ihop dem samtidigt som du skapar en slät yta.

- 1** Första spacklingen fyller själva fogen med gips.
- 2** Spackelremsa trycks in i det våta spacklet för armering.
- 3** Andra spacklingen håller fast remsan och fyller urtaget.
- 4** Tredje spacklingen (med 30 cm bred spackel) fyller fogen till i nivå med skivytan.

Rutinerade målare spacklar vått i vått, men det är lättare att låta spacklet troka mellan 2:a och 3:e spacklingen.

WWW

Spots i det sänkta taket

Vi har i *Gör Det Själv* flera gånger berättat om hur man monterar in spots. Om du på www.gds.se söker på "spot är hot" så hittar du en beskrivning på hur man utför detta arbete.

Skruvskallar och kantförsänkningar fylls innan taket målas. För att öka styrkan kan du armera med glasfilt innan du målar.

